

НОВАТА СОЦИАЛНА РОЛЯ НА БИБЛИОТЕКИТЕ. ПРЕПОРЪКИ НА ИФЛА И НА БЪЛГАРСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Елена Попова

XVIII национална научна конференция с международно участие на тема “Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век”, 1 и 2 ноември 2020 г.

*Университет по библиотекознание и информационни
технологии
София, 2020*

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение
2. Методология на изследването
3. Препоръки на ИФЛА
4. Препоръки на български специалисти
5. Заключение
6. Контакт с автора

ВЪВЕДЕНИЕ

- В условията на динамичните промени, настъпили през последните десетилетия благодарение на технологичния напредък, е важно да не изоставаме в развитието си. Библиотеките имат своята визия за бъдещата си социална роля и активно работят по нейното утвърждаване. Международната федерация на библиотечните асоциации и институции (ИФЛА) вече над деветдесет години развива дейност в подкрепа на световната библиотечна общност, задава основни насоки за развитие, формулира приоритети и предлага подходи за установяване на библиотеките като ключов партньор в устойчивото развитие на обществото. В отговор на динамичните процеси, българските специалисти също се включват в протичащата дискусия и осмислят спецификата на предизвикателствата в национален контекст.

ВЪВЕДЕНИЕ

- Настоящият доклад цели да обобщи усилията, положени през последните две десетилетия за изграждане на нов облик на библиотеките. Постиженията, които трансформират библиотечните институции в социално значими средища, откъдето тръгват не само идеи, но и действия. В текста се проучва релевантна литература и се прави анализ на настъпилите промени и съпътстващите ги намерения и прогнози спрямо епидемиологичната обстановка и предстоящата криза, която влияе на всички сфери от обществения живот. Обръща се внимание на бъдещата роля на библиотеките като част от мерките за справяне и най-вече на тяхното функциониране, обслужващо нуждите на съвременното информационно общество.

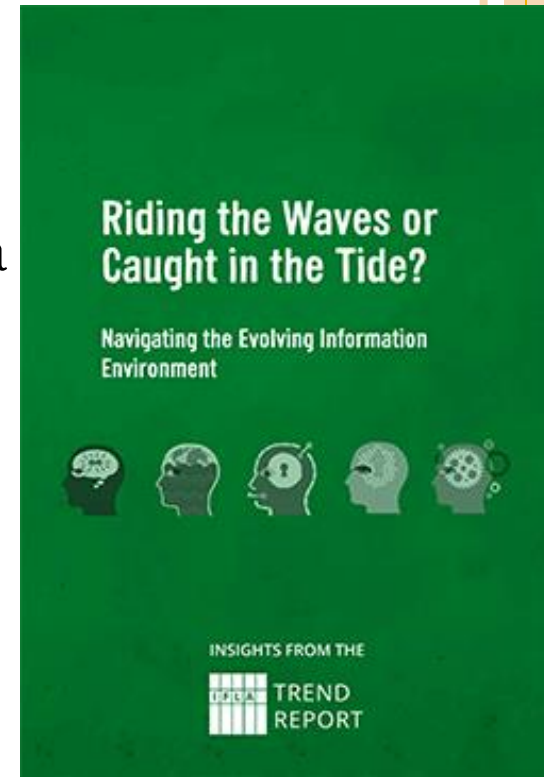

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

- Анализът се основава на обзор на документи и материали на Международната федерация на библиотечните асоциации и институции (ИФЛА). Като водеща организация, благодарение на сътрудничеството си с хиляди международни институции, тя задава основни препоръки за развитието на библиотеките и библиотечната професия. Чрез публикувания през 2013 г. *ИФЛА Доклад за основните насоки за развитие на информационното общество (IFLA Trend Report)* и последвалите му актуализации през 2018 и 2019 г., библиотечните специалисти получават вдъхновяващ стратегически документ, който насочва усилията към изграждане на новата информационна екосистема. Други визионерски документи, определящи предстоящите действия, са Стратегията на ИФЛА за развитие в периода 2019-2024 г., а по отношение на България - Стратегията за развитие на българската култура в периода 2019-2029 г. Редица публикации от български специалисти по тези въпроси вече също са достъпни – като някои от тях са обект на изследване в настоящия доклад.

3. ПРЕПОРЪКИ НА ИФЛА

- *Първа тенденция:* Новите технологии едновременно ще разширяват и ще ограничават кръга на имащите достъп до информацията;
- *Втора тенденция:* Образованието онлайн ще демократизира образованието и ще предизвика преобразувания в системата на обучение в световен мащаб;
- *Трета тенденция:* Границите на личното пространство и защитата на личните данни ще бъдат определени наново;
- *Четвърта тенденция:* Хиперсвързаните общества ще се вслушват в нови гласове и групи и ще създават възможности и условия за тяхната активност;
- *Пета тенденция:* Глобалната информационна икономика ще бъде преобразена от новите технологии.

3. ПРЕПОРЪКИ НА ИФЛА

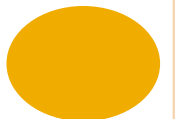
- Актуализациите на *Доклада за основните насоки за развитие на информационното общество на ИФЛА* от 2018 и 2019 г. показват изминатия интелектуален път и едновременно с това дават насока за бъдеща работа по изграждането на библиотеките като активно функциониращ микро свят в едно глобално общество. Те засягат едни от най-съществените проблеми в съвременната дигитална ера – защитата на информацията (лична, научна), сигурният достъп до нея, съхранението и достъпа до дигитално съдържание.

3. ПРЕПОРЪКИ НА ИФЛА

- Стратегията за развитие на ИФЛА за периода 2019-2024 г.
 1. Затвърждаване на глобалния глас на библиотеките;
 2. Вдъхновение и подобряване на професионалните практики;
 3. Свързване и засилване на професионалното поле;
 4. Оптимизиране на организацията.

IFLA STRATEGY 2019-2024

4. ПРЕПОРЪКИ НА БЪЛГАРСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Дискусии в рамките на XXIX Национална конференция на ББИА през 2019 г. под името *„Библиотеките – ключ към миналото – портал към бъдещето”*

- Калина Иванова от РБ „Петко Р. Славейков”, гр. Велико Търново засяга интересна тема, представяйки участието на библиотеката в проект Mobile Digitizing (MobiDig), който има за цел да предостави достъпно и иновативно обучение за библиотекари, архивисти, мениджъри на малки организации и учители/обучители в сферата на библиотечните науки.
- Доклад от Биляна Яврукова от Университетската библиотека „Св. Климент Охридски”. В него са показани постиженията и развитието на онлайн и офлайн дигиталните колекции на библиотеката.

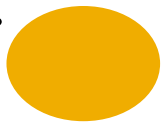
4. ПРЕПОРЪКИ НА БЪЛГАРСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Стратегия за развитие на българската култура за периода 2019-2029 г.

- Преосмислянето на ролята на библиотеките като център на местната общност за информация, знания, творчество и социално включване, в пространство за учене, култура и социална комуникация.
- Необходимостта библиотеката да предлага разнообразие от възможности – както библиотечни услуги и широк набор от услуги.
- Библиотеката като институция подпомагаща формалното и неформално образование и обучение, ученето през целия живот и преодоляването на неграмотността.
- Библиотеката, подпомагаща електронното включване на гражданите и работеща за дигитализиране на съдържанието с цел разпространение, популяризиране и достъп до обектите на писменото движимо културно наследство;

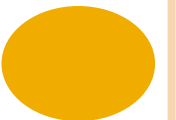
4. ПРЕПОРЪКИ НА БЪЛГАРСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Стратегия за развитие на българската култура за периода 2019-2029 г.

- Библиотеката, насърчаваща икономическата активност на гражданите, оказваща помощ на безработни и търсещи работа, на започващи нов бизнес и на представители на малкия бизнес да намерят необходимата им информация.
 - Библиотеката, насърчаваща културата и творчеството и допринасяща за развитието на местната среда.
 - Библиотеката, популяризираща българската литература и култура чрез програми за различните възрастови групи.
 - Библиотеката, участваща в международни библиотечни мрежи и популяризираща българската литература и култура извън България.
-

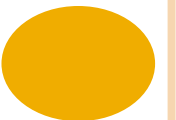
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- Библиотеката е основен информационно-социален център в съвременното информационно общество. Библиотечните специалисти трябва да са адаптивни и творчески ориентирани, за да я налагат като полезно и атрактивно социално място за информиране, образование, култура и общуване за всички граждани. Активността на професионалистите в образователното пространство на университетите – сред студентите, е от изключителна важност за популяризирането и затвърждаването на новата социална роля на библиотеките. Именно сред младите хора - *бъдещата* информационна екосистема е всъщност *настояща*.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- До момента е извървян дълъг път в изграждането на образа на библиотеката – от нейното осмисляне като институция-пазител на културното наследство до превръщането ѝ в информационен център и първоизточник на достоверна информация и образование. Трансформациите, които настъпват в библиотеките в края на ХХ и началото на ХХІ век са продиктувани от различни фактори. Основно е влиянието на бързите темпове на развитие на новите комуникационни и информационни технологии, преобразяващи облика, функционирането и достъпността на библиотеките и открояващи ролята на добре информирания човек, имащ глас на глобалната сцена.

6. КОНТАКТ С АВТОРА

Елена Попова – Докторант, Университет по библиотекознание и информационни технологии, София

email: elena_b_popova@abv.bg

Университет по библиотекознание
и информационни технологии

УниБИТ

